

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

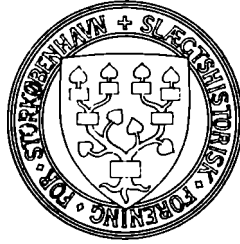
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Stavn

1989:2

ISSN 0107 - 539x

udgives af
SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR STORØBENHAVN

Formand: Jørgen Aasberg
Mac Donald Alle 15, 2750 Ballerup - 02 97 01 71

Kasserer: Lone Wredstrøm
St. Kongensgade 89, 2., 1264 K - 01 32 79 13
(efter kl 18)

Ansvarshavende
redaktør: Lone Wredstrøm
St. Kongensgade 89, 2., 1264 K - 01 32 79 13
(efter kl 18)

Øvrige redak-
tionsmedlemmer: Bjørn Sommer
Åboulevarden 14, 2200 N - 01 35 23 89

Grethe Aasberg
Mac Donald Alle 15, 2750 Ballerup - 02 97 01 71

Tidbestilling til A M Krogh-Thomsen
biblioteksbesøg i Hedebyvej 5, 3650 Ølstykke - 02 17 92 51
Mormonkirken:

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer.

Bladet udsendes 4 gange om året - sidst i februar, begyndelsen af maj, midt i august samt midt i december. Hvis De ikke har fået bladet omkring disse terminer, bedes De rette henvendelse til Deres lokale postkontor.

Dead-line for indsendelse af artikler er 1. januar, 1. april, 1. juli samt 1. november.

For enkelte numre er prisen kr 10 eller i årsabonnement kr 40 (4 numre pr årgang), der kan indbetales på foreningens girokonto nr 2 20 86 28.

Indlæg sendes til: St. Kongensgade 89, 2., 1264 K

Eftertryk med kildeangivelse tilladt.

Hvem forsker hvad

Som bekendt modtager alle foreningens medlemmer det årlige nummer af *Hvem Forsker Hvad*, som en del af kontingentet. Har man tidligere været privat-abonnet er det meget vigtigt, at man inden 1. august skriftligt har sendt en afmelding til redaktionen. Adressen er: *Hvem Forsker Hvad* Christian X's vej 27, 8260 Viby J. Da man ellers vil modtage 1 nummer fra såvel foreningen som direkte, hvoraf det sidstnævnte skal betales. Foreningens Historie Online

hverken afmelding eller returnering af sådanne eksemplarer.

Generalforsamling

Formanden bød velkommen, Caspar Hassing blev valgt som dirigent, og konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt.

Formanden aflagde beretning om det forløbne år, beretningen blev godkendt.

Kassereren forelagde og uddybede det reviderede regnskab, som blev godkendt uden bemærkninger.

Der var ingen indkomne forslag.

Bestyrelsens forslag om forhøjelse af kontingentet fra kr. 95 til kr. 100 for enkeltmedlemmer og uforandret kr. 50 for samboende, blev af kassereren begrundet med øgede udgifter til porto til såvel Slægt og Stavn som Hvem forsker hvad. Forslaget blev vedtaget.

På valg var Lone Wredstrøm, Inger Lerche, Asger Munksgaard og A.M. Krogh-Thomsen, der alle blev genvalgt. Suppleant Arne Navne blev ligeledes genvalgt.

Mogens Rosenløv blev genvalgt som revisor og Frank Estrup Hansen som revisor-suppleant.

Under eventuelt meddelte formanden, at man påtænkte udsendelse af en samlet udgave af SLS's årlige litteraturlister omfattende 1980-85 på ca. 120 sider - dog under forudsætning af tilstrækkelig medlemsinteresse. Prisen vil blive ca. 30 kr. Af generalforsamlingens fremmødte tilkendegav ca. 35 ved håndsoprækning, at de kunne tænke sig at købe listen, hvorfor bestyrelsen vil arbejde videre med sagen.

Formanden sluttede med at takke dirigenten for veludført gerning, hvorefter man gik over til aftenens foredrag af Christian Hansen om sølvmærkning.

Salgsannonce

Som en gave til foreningen overrakte Christian Hansen en større beholdning af

"Hvad betyder navnestemplerne" Alfabetisk fortegnelse over navnestempler, registreret hos Statens kontrol med ædle metaller, dækkende perioden 1893 - 1976. Bogen sælges ved foreningens foredrag, eller kan bestilles ved skriftlig henvendelse til formanden. Prisen er kr. 25 + evt. forsendelse.

Livsforløbinterview

Hermed følger som lovet materialet fra foredraget den 13.02.89 med etnologen Nynne Helge.

Mundtligt kildestof er en nærliggende, men ikke ofte anvendt mulighed, slægtsforskere med stort udbytte kan benytte sig af. Mange ældre familie-medlemmer - og andre - ligger ofte inde med en mængde viden om "gamle dage", som andre kan have stor fornøjelse af at høre om.

Fordelen ved at benytte mundtlige kilder er ikke alene den høje illustrationsværdi (levende fremstilling, der skaber nærhed til det for-gangne), men også at der byder sig rige muligheder for at hente oplysninger frem, som ikke findes i andre kildetyper, og som måske ellers ville være gået tabt.

Et vellykket interview (helst med båndoptager) kræver dog nogen forberedelse af udsøgeren. Uden på forhånd planlagte spørgsmål vil fortælleren sjældent være i stand til at give en struktureret eller fyldestgørende fremstilling af fortiden. Man må derfor i forvejen have gjort sig klart, hvad det er, man vil vide noget om, for at samtalen skal lykkes. For at udsøgeren selv kan holde styr på interviewet, anbefales det, at man skriver sine spørgsmål ned forinden.

Den efterfølgende spørgeliste er tænkt som en hjælp til slægtsforskere, der vil benytte mundtligt kildestof. Stiller man samtlige spørgsmål opført på listen, får man det, der inden for etnologi kaldes et "Livsforløbsinterview", d.v.s. en totalbeskrivelse af et menneskes liv i en given periode.

Man kan også nøjes med at udvælge dele af spørgelistens mange muligheder, hvis ens interesse ligger inden for bestemte emner eller forhold i fortællerens liv. I alle tilfælde vil det dog være et godt udgangspunkt, at indlede samtalen med spørgsmålene i afsnittet om "Livsforløb i korte træk".

Iøvrigt er listen velegnet som igangsætter, når man vil nedskrive sit eget livsforløb. Husk i den forbindelse at sende en kopi til Nationalmuseet og Folkemindesamlingen. Ligesom det lokalhistoriske arkiv, for det område hvor beretningen foregår, vil være taknemmelig for en kopi.

Nynne Helge
Buddingevej 24 A
2800 Lyngby
02 88 65 89

Forslag til struktureret spørgeliste

Livsforløb i korte træk:

Hvem er fortælleren barn af?

Hvornår er fortælleren født?

Hvor er fortælleren født / opvokset?

Kort oversigt over: Barndom

Skolegang

Uddannelsesforløb

Forlovelse

Arbejdsplads

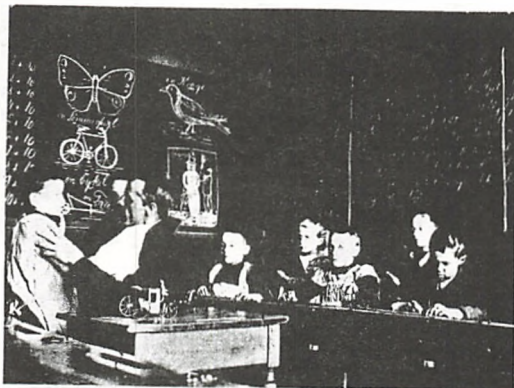
Bryllup

Børn

Evt. skiftende boliger

Hvor og hvordan lærte man ægtefællen
at kende?

Evt. senere ægteskab.

Døgncyklus:

Lad fortælleren rekonstruere et ganske almindeligt døgns forløb på et udvalgt tidspunkt i dennes liv (fks. i barndommen eller som ung husmoder):

Hvornår stod familien op?

Hvem stod først op?

Hvem lavede morgenmad / smurte madpakker?

Familiens mødetider på arbejde / i skole?

Arbejdspauser?

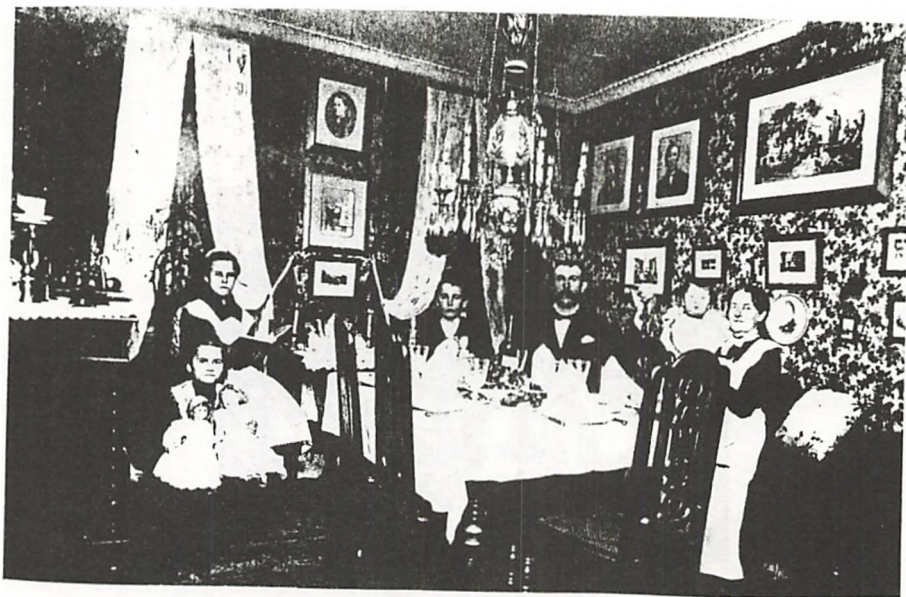
Hvornår fik familien fri fra arbejde / skole?

Beskrivelse af vejen til og fra arbejde / skole?

Spisetider?

Hvordan tilbragte familien almindeligvis deres aften?

Hvornår gik familien i seng?

Ugecyklus:

Ændringer i døgnrytme på søndage/fridage i forhold til hverdage?

Faste ugedage med særlige pligter eller begivenheder (fks. rengøring - vaskedage - familiebesøg - lønningsdag) ?

Årscyklus:

Ferier (tidspunkter - længde - steder) ?

Udflugter eller lign.?

Særlige festdage (fødselsdage - højtider - 1.maj eller lign.) ?

Familieforhold:

Antal medlemmer (herunder evt. tjenestefolk - logerende - eller slægtninge bosat i familien) ?

Familiemedlemmernes erhvervsarbejde og indtjening (herunder også ekstrajobs og børnenes fritidsjobs) ?

Arbejdsløshed og forsikringsforhold (Sygekasser og fagforeninger) ?

Alderdomsforsikring (pension - opsparing eller lign.) ?

Familiens interne relationer:

Tiltaleformer familiemedlemmerne indbyrdes (De - du - 3.person) ?

Kælenavne / øgenavne?

Hvad talte man om under måltidet - måtte børnene deltage i samtalen ?

Bedsteforældre: Boede de i nærheden - spillede de en rolle i familiens daglige liv ?

Hvordan var forholdet til: Mor - far - søskende - bedsteforældre - tjenestefolk ?

Tabuemner i familien (sex - penge - arbejde - religion - politik - specielle personer eller begivenheder) ?

Områder i hjemmet forbeholdt : Far - mor - børn - tjenestefolk ?

Særlige familieklenodier som fks. møbler eller genstande

Familiens eksterne relationer:

Familiens omgangskreds: Slægt / kolleger / naboer ?

Omgangsform med slægt / venner: Formel / uformel - hyppighed - servering - tidspunkt?

Sociale kontaktsteder uden for hjemmet (fks. foreninger klubber - på gaden - værtshuse - parker / anlæg el lign.

Hvem hjalp i krisetilfælde (ved sygdom/barsel/social nød

Barndom og skolegang:

Hvem legede man med ?

Hvad legede man (særlige pige / drengelege) ?

Hvor foregik legen ?

Forbudte lege eller steder ?

Bandekrige ?

Særlige sæsonlege ?

Legetøj / legeredskaber ?

Hvorfra fik man sit legetøj ?

Hvilken skole ?

Kammerater / bedste ven i skolen ?

Undervisningsmetoder / skolebøger ?

Andre skoleforhold som fks.: Bospising - badning -
gymnastik - sundhedsforanstaltninger - rejser ?

Straffe / belønningssystemer i skolen ?

Børneopdragelse :

Holdning til børneopdragelse hos: Fortælleren - ægtefælle -
forældre?

Forskelle i pige/drengeopdragelse?

Særlige traditioner i forbindelse med børns uddannelse ?

Forældre forventning til skolestandpunkter / uddannelse ?

Forbud / påbud i hjemmet ?

Straffe / belønninger ?

Regler for lektielæsning ?

Huslige pligter for drenge / piger ?

Konfirmationsfestligheder ?

Navnetraditioner ?

Egne eller familiemedlemmers arbejdsforhold:

Sted ?

Hvorfor netop her ?

Havde man noget valg ?

Formelle arbejdsopgaver ?

Arbejdstid ?

Ferie / frynsegoder ?

Drillerier / øgenavne ?

Tiltaleform ?

Påklædning ?

Særlige normer / regler / traditioner på arbejdspladsen ?

Konflikter med ledelse eller kolleger ?

Beskrivelse af arbejdsprocesser / redskaber ?

Samarbejde og forhold til kolleger ?

Spørgeliste til afdækning af kulturmønster:

Klædedragt: Hjemmesyet / konfektion el. andet ?

Hverdagstøj ?

Festdragt ?

Arbejdsbeklædning ?

Børne beklædning ?

Hår - Smykker - Kosmetik ?

Tøj til særlige begivenheder (konfirmation -
pinesnit - bryllup - o.l.) ?

Boligforhold. Antal værelser?

Rumfordeling ?

Opvarmning/belysning/sanitet ?

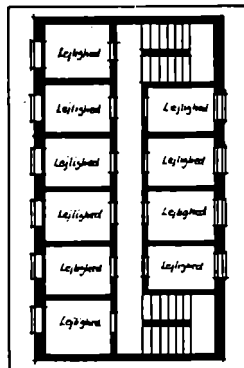
Møbler/gulvtæpper/gardiner/farver ?

Billeder og pyntegenstande ?

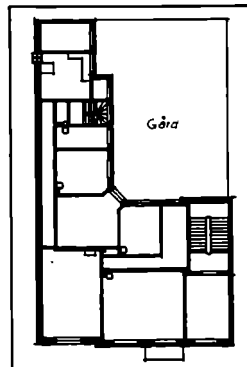
Udenomsbekvemmeligheder: Have/gård/altan ?

Fritidsbolig ?

Prøv evt. at tegn en skitse sammen med fortælleren.

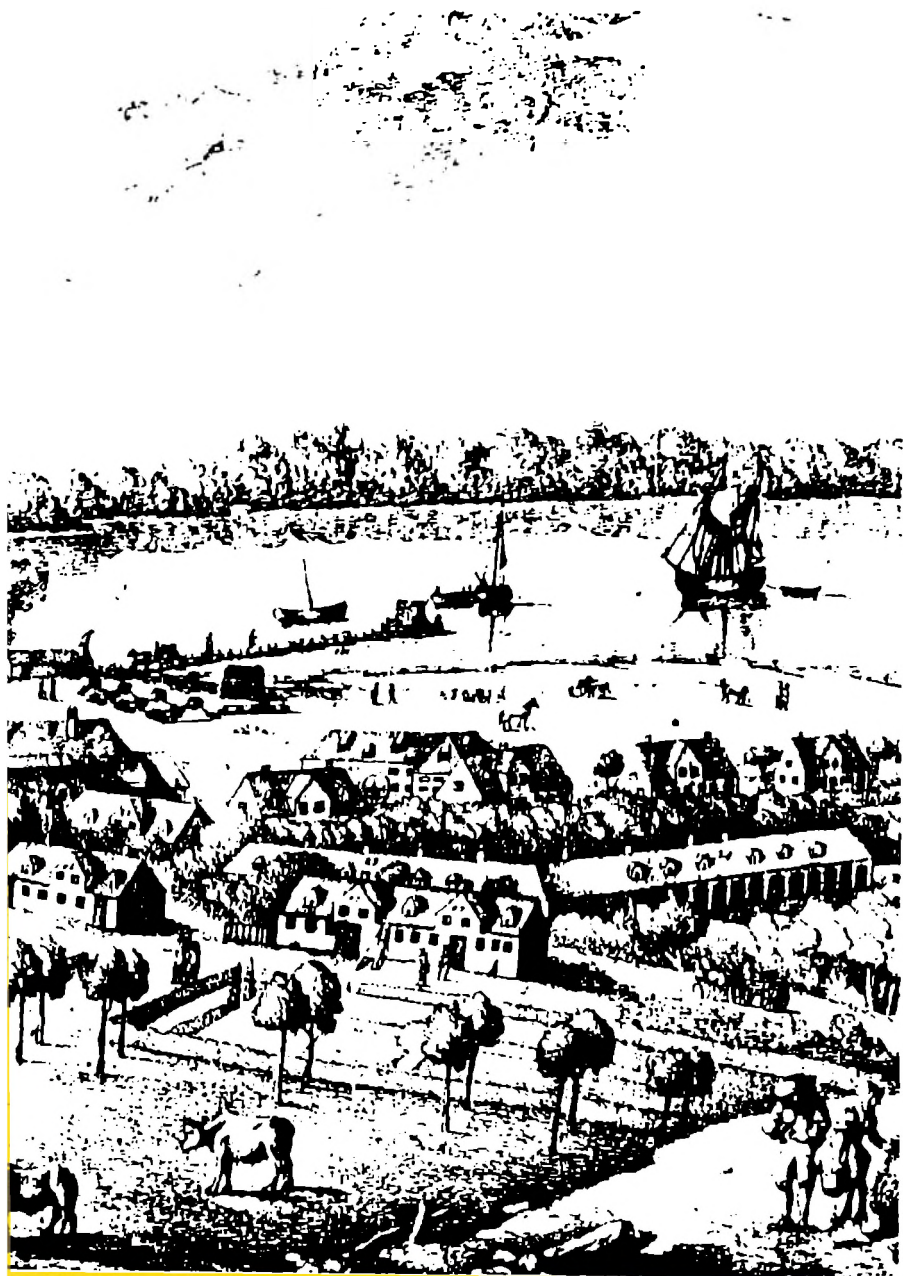
Kammerboligskitser

Herskabelboligskitser

Spise og kostvaner: Hvad spiste man af / på ?
Bordskik for børn og voksne ?
Straffesystemer ?
Hverdagskost ?
Festmad ?
Drikkevarer ?
Mellenmåltider ?
Madtraditioner ved højtider ?
Selvforsyning (slagtning - syltning
bagning) ?

Fritid og åndsliv: Hvad læste man (aviser - romaner - ug
blade - tidsskrifter el. andet) ?
Holdning til religion/kirkegang ?
Politisk ståsted ?
Foreningsliv ?
Musik ?
Forlystelser (teater/udstillinger/spi
danse) ?
Særlige interesser ?
Sport / undervisning ?
Forholdet til naturen ?
Udenlandsrejser / sprogkendskab ?
Transportmidler: Bil/cykel/hestevogn?

len. I midten til venstre ses støberiets trefløjede
i bakkerne til venstre ligger nogle af krudttårnene.

Turen er for medlemmer med parørene.

Prisen er pr. person kr. 150.00, der incl. bustur, middag og entréer.

Tilmelding senest d. 8. maj ved indsendelse af nedenstående kupon til
kasserer Lone Wredstrøm, St. Kongensgade 89. 1264 København K.,
hvertil også indbetales pr. check eller på girokonto. 2 20 86 28.

Vi glæder os til igen at træffe vore medlemmer under fornøjelige former.

på bestyrelsens vegne

I.Lerche

Tilmeldingskupon.

Undertegnede ønsker at deltage i foreningens forårsudflugt 20.5.1989:

Stiger på bussen i Hellerup/Ballerup.

Beløbet kr. er vedlagt i check/sendt pr. giro d.

(det ikke ønskede streges)

dato:

underskrift

SLÆGTHISTORISK FORENING FOR STORCKØBENHAVN

arrangerer i år

Forårsudflugt

LØRDAG DEN 20. MAJ 1989

Turen går i år til det vestlige Nordsjælland.

Ligesom sidste år starter vi

Kl. 9.10 fra Hellerup stations vestside (Estersvej) - Der er god P-plads.

Kl. 9.30 opsamling på banegårdspladsen ved Ballerup S-station.

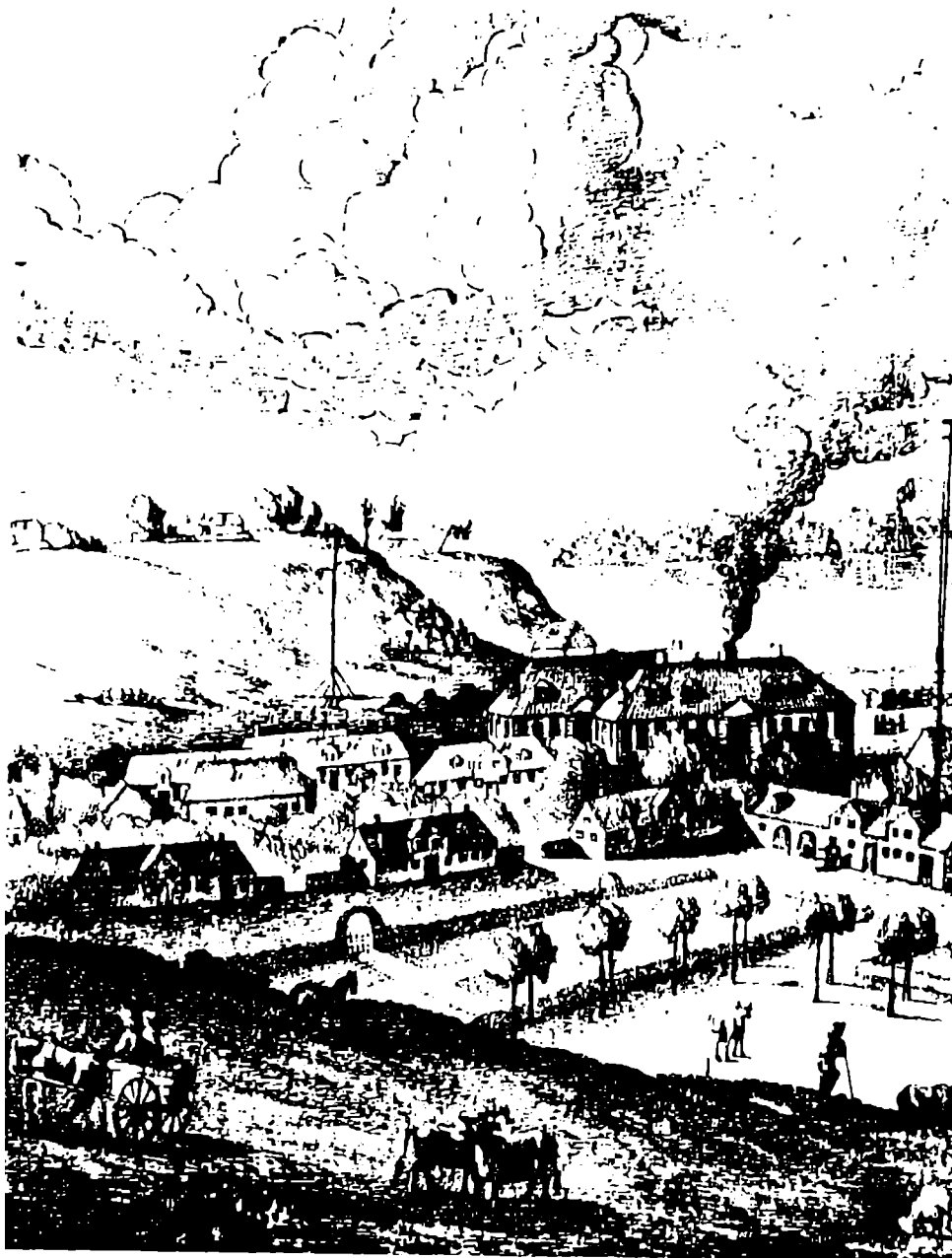
Kl.10.00 besøg i Jørlunde kirke - herfra køres til Æbelholt klostermuseum.

Efter det interessante besøg køres videre forbi Pibe Mølle, nord om Arresø til Hundested og Llynæs, hvor vi ca.

Kl.12.30 spiser middag i "Skipperstuen" - igen i år et sted med smuk udsigt over vandet.

Kl.14.00 afgang til Frederiksværk, hvor vi bliver vist rundt på Krudtværksmuseet og Bymuseet.

Den 17.00 ankommer vi til København i Høllerrum efter først at have afsat del-

Udsigt over Frederiksværk med strandbredden og skibsbroen i
bygning omgivet af værksteder og funktionær- og arbejderbol

Hvad en efterårspløjning kan frembringe

I Rørup sogn på Fyn ligger en gammel slægtsgård, i daglig tale kaldet Vældelegård (udtales Valjegård).

En pløjedag i 1930'erne var den daværende ejers søn Hans Jørgen Nielsen ude at pløje med et par heste, ligesom hans forfædre de sidste 200 år havde gjort det på deres selvejerjord.

Pludselig rønk hans ene ben ned i jorden. Roligt trak han det op, fandt nogle sten og afmærkede stedet, for efter middagen ville han undersøge hulrummet nøjere. Desværre var han kommet til at røbe episoden under middagen, så da han kom tilbage efter middagsluren, havde der været en og fjernet afmærkningen og pløjet et par gange, så stedet ikke var til at finde. Det viste sig at være hans fader, som sagde: "Nu har han ligget i så mange år, så lad ham ligge i fred".

Hans Jørgen begyndte at filosofere, for han kunne ikke glemme, hvad hans elskelige gamle bedstemoder Kirsten "Vældeles" havde fortalt:

Den 1. april 1852 var Hans Jørgen Nielsens oldefader, gamle Niels Jørgensen, sammen med en karl kørt ud om morgenen for at hente

grøntfoder. Da de kom kørende ad markvejen, kom de forbi et mosehul. På kanten stod en paraply og et par træsko. Ude i tørvemosen fik de øje på en død kvinde, nemlig Ingeborg Rasmusedatter på Rold.

Nogle små mærker i ansigtet var de eneste tegn, som blev fundet på vold. Da der ikke fandtes grund til selvmord, og ulykkestilfælde måtte anses for udelukket, måtte der ligge en forbrydelse til grund. Herredsfogeden fæstede mistanke på en ugift kvinde Laurine Boye (søster til forbryderen Jens Henrik Christensen Boye), som det var oplyst, at afdøde havde besøgt aftenen før, og en gårdskarl Peder Olsen, som hun havde fulgtes med derfra.

De blev arresteret, men nægtede at have noget med forbrydelsen at gøre, og så blev undersøgelsen afsluttet.

Men da Fyn i disse årtier var hjemmøgt af forbryderbander, bl.a. 2 mord uopklaret, en mængde falske mønter og sedler sat i omløb, kirketyverier, indbrud og kvægtyverier var begået i massevis, og ingen draget til ansvar derfor, sendte Justitsministeriet den kendte Criminalretsassessor

Herman Rothe til Fyn, som Kommissionsdommer.

Det viste sig, at Laurine Boye havde udgivet nogle falske penge, så der blev grund til at arrestere hende, og Peter Olsen måtte gøre hende følgeskab.

Da de havde siddet nogle dage, tilstod de begge mordet på Ingeborg Rasmusdatter.

Laurine, som havde været og stadig var kæreste med Peder Olsen, havde også et forhold til afdødes ugifte broder, en gårdmand Jørgen Rasmussen på Rold, som hun ville giftes med for at tilegne sig gården. Imidlertid var hun bange for, at Ingeborg Rasmusdatter ville forpurre dette giftermål, fordi denne da ville miste sit tilhørsted som husholderske hos broderen og på grund af sit udseende ikke havde udsigt til at blive gift.

Det blev besluttet at rydde hende af vejen. Laurine havde først bestemt sig til at bruge rottegift, men da det viste sig, at være vanskeligt at få fat på denne gift, aftalte hun med Peder Olsen, at han skulle komme hjem til hende en aften sammen med Ingeborg, og når de gik derfra, skulle han kvæle hende, og sammen skulle de kaste hende i tørvegraven, således at det lignede selvmord.

Kort efter var han i Gribsvad Kro for at hente brøndevin og brød, og på hjemvejen derfra hente han Ingeborg, sammen med hvem han gik til Laurine, hvor de sammen med nogle andre, der var kommet på besøg, blev trakteret med kaffe og brøndevin. Laurine fik Ingeborg og Peter til at blive tilbage, og hun fulgte dem så senere på vej. Da de var gået et stykke, sagde hun godnat og vendte om, og de to andre fortsatte alene. Peder Olsen øvede da mordet. Laurine kom tilbage, og sammen smed de Ingeborg i tørvegraven.

De erkendte endvidere, at det havde været aftalt, at når Laurine var blevet gift med gårdejer Jørgen Rasmussen på Rold, skulle han også myrdes, og Laurine Boye og Peder Olsen kunne da blive gift og få gården sammen.

Laurine døde under sagen, men den afsagte dom over Peder Olsen blev - at miste sin hals og hans hoved sættes på en stage.

Henrettelsen skulle foregå på Vædelegårdens jord ovenfor haveanlægget, nærmere på kanten af gårdens møllebakke, der lå over for tørvegraven med markvejen imellem.

Fra tidligt om morgenen strømmede det til med folk. Små boder blev sat op som til markedsdag. Herredsfogeden og et par betjente

fra Odense - samt sognets præst - mødte op. Sognets mænd ankom med forke og høtve for at slå krede om henrettelsesstedet - bl.a. min tiptiptipoldefader gamle Niels Jørgensen.

Skarprefteren kom dagen før, efter at han samme dag havde henrettet Laurines broder Jens Henrik Christensen Boye i Broderende.

Skarprefteren skulle overnatte på Vædelegården. Han gik hele natten frem og tilbage oppe i størstuen, og kunne ikke falde i søvn.

Næste dag, da Peder Olsen kom op til blokken, og så den korte kiste, sagde han: "Kisten er da for

kort, nå nej, jeg skal jo ikke have hoved med". Da henrettelsen var forbi, tog rakkerknægten hovedet op for at fremvise det. Det blev ikke sat på en stage, men lagt ned mellem benene på Peder Olsen i kisten.

I mellemtiden var folk strømmet op til blokken for at få blod fra forbryderen til at helbrede de syge med.

Kisten blev sænket ned i Jorden på stedet, og det var denne, Hans Jørgen Nielsen var sunket ned i under pløjningen.

Carsten Rud Nielsen
Yderholmvej 21
2680 Solrød Str.

Omrejsende uldkræmmer Johs. Knudsen rejste i begyndelsen af 1900-årene ud med uldpakken, som fortrinsvis indeholdt maskinstrikket uldtøj. Således har nok også tidligere tiders hosekræmmere været udrustet. Fotograferet af Ole Birkmose, Vildbjerg. (Det lokalhistoriske Arkiv i Herning).

En gammel Lærers Oplevelser 3. del om hans Barndom og Ungdom i Aarhundredets Begyndelse.

P. M. Skive:

Erindringer fra min Barndom og Ungdom.

Saa vandrede jeg da i dette Efteraar med ham i hele den Trekant, der ligger imellem Aarhus, Æbeltoft, Grenaa og endda noget videre mod Vest. Men til Jul mente jeg at være udlært, og da jeg ikke syntes videre om Professionen eller om at dele Fortjenesten, skilte jeg mig fra ham og begyndte paa egen Haand. Det var, især ved Vintertid, en besværlig og ikke just behagelig Forretning; men jeg var jo ikke for godt vænnet og tabte ikke Modet. Jeg havde jo lært at snakke for Kunderne, og havde

Konerne ingen Penge, kunde vi jo gjøre en Byttehandel dersom de havde nogle gamle Guldguloner fra kasserede Huer. eller maaske nogle kasserede Sølvgenstande og Knapper fra Mandens Sko og Klæder, eller idetmindste nogle Svinebørster fra Slagtetiden. Om Vinteraftener indbød jeg Byens Karle at spille Kort om Tørklæder og deslige. Enhver af de Spillende satte noget nyt ind, men da der kun var En, som vandt, maatte Lykken prøves paa ny. Jeg spenderede en Flaske Brændevin paa Selskabet, men afsatte mine Varer til gode Priser.

Paa disse Vandringer kum jeg da ogsaa til Lyngby, hvor jeg især gjorde god Handel med Seminaristerne, og iblandt dem fandt jeg en god Ven fra Aarhus, P. Chr. Bay. Han havde været Skrivedreng paa Bispekontoret, medens jeg var paa Posthuset, og var kommen paa Seminariet dette Foraar.

Vi havde meget Gammelt at tale om, og i Samtalens Løb opfordrede han mig til at slaae ind paa samme Vej som han.

Det var som et Lysglimt fra Himlen var falden ned i min Sjæl. Nu saa jeg et Maal, som var værd at eftertrage. Her var Lejlighed til at faa min Lærelyst tilfredsstillet. Jeg kunde blive lige saa lærd som mine Lærere i Borgerskolen, og de vidste vistnok Besked om Alting. Det var en stor Fristelse for mig, og hvad der fulgte efter, tænkte jeg ikke paa. Men hvorledes skulde det kunne lade sig gjøre? Jeg havde jo altfor faa Pengemidler, og hvorledes skulde jeg kunne blive antaget uden saadan Forberedelse, som jeg hørte, de andre havde faaet? Jeg havde siden mit fode Aar kun faaet 1 Aar Aars Skolegang, og det var nu 3 Aar siden. Hvad krævede man ved Prøverne? Man regnede en Del op. Ja af alt dette havde jeg jo lært noget i Skolen, dersom det nu ikke var glemt; men da Examen ikke skulde være for

om 2 Maaneder, kunde jeg faa noget af det Gamle opfrisket og noget af det nye lagt til. Det var da et Forsøg værd, skulde det ikke lykkes denne Gang, kunde det maaske ad Aare, og imidlertid kunde jeg tjene nogle flere af de fornødne Penge og forberede mig end mere. Jeg købte da nogle gamle Bøger af Seminaristerne og begyndte strax. Det var Foraars- og Sommervej, og naar jeg gik med Posen paa Ryggen fra en By til en anden, lige som naar jeg om Aftenen kom i Kvarter, læste og studerede jeg paa Kraft. Ved Midsommertid indfandt jeg mig til Prøven, og var saa heldig at blive optaget paa Seminariet til 1ste Oktober næstkommende, hvilket var et stort Held, da der var Flere, som faldt igjennem. Men nu paatrængte sig Pengespørgsmaalet. Jeg kunde maaske, naar jeg fortsatte Handelen længst muligt, til Efteraaret bliver Ejer af 60—70 Rd., hvilket jo ikke var saa daarlig en Aarsløn, men dog langt fra tilstrækkeligt. Men Madam Skibye i Aarhus, som havde været gift med en af mine Grandonkler og var mere veltænkende end mine Slægtninge, lovede at ville understøtte mig med 50 Rbd., naar det ad Aare viste sig, at min Plan lod sig gennemføre. Hertil kom siden, at jeg næste Aar fik et af de to Legater paa 25 Rd., som Forstanderen, havde at uddøle som Hjælp til 2 af de flinkeste og mest trængende Seminarister. Saa lod jeg da staa til, thi Penge havde dengang langt større Værdi end nu. Et simpelt Logi med Kost og Varme kunde faaes for 25 Rd., samt 3 Tdr. Rug og 3 Tdr. Byg, hvilke 6 Tdr. Korn dengang kunde kjøbes for andre 25 Rigsdaler. Men der var jo ikke saa faa andre Udgifter til Klæder, Bøger og saa videre. De første var det værst med, skjønt Eleverne, der for største Delen vare af Bondestanden, gik meget simpelt klædt, i Vadmels Klæder og med Træsko til hver Dags Brugs. Med Bøger kunde det bedre gaa,

thi jeg havde næsten ingen, men laante mig frem, saa hos Een, saa hos en Anden.

Jeg blev fri for at gøre Gjæld, et Middel, som mange af de andre maatte gribe til, thi der var næppe noget Menneske, der vilde have laant eller krediteret mig det mindste. Hos Anden- og Tredielæreren boede nogle af Seminaristerne, men det var de mest velhavende; andre boede hos Gaardmænd og Husmænd omkring i Byen eller hos Udflyttere, og for det meste 2 og 2 sammen. Jeg havde bestilt Logi hos en fattig Boelsmand, der vel havde 2 Krikker, men af Armod kun 1 Ko. Konen, der baade var venlig og ordentlig, var bange for at tage imod mig, da hun hørte, at jeg var fra en Købstad, og frygtede for, at jeg ikke kunde finde mig i deres sædvanlige Kost, men jeg beroligede hende med, at Mælkemad var mig det kæreste, og da hun beklagede sig over, at de kun havde 1 Ko, lovede jeg at købe hende en anden, som hun saa kunde faa tillaans, imod at den blev fodret ordentlig, og at jeg fik det Halve af Smørret til at sælge. Da jeg om Efteraaret skulde møde paa Seminariet, købte jeg derfor paa en af mine Handelsrejser en Kælveko paa Markedet ved Løgten Kro. Med denne ved Haanden og Kramposen paa Ryggen holdt jeg da mit Indtog i Lyngbye til Forundring for Indvaanerne, og til megen Morskab for Seminaristerne. Den Rest af Varer, som jeg bragte med, solgte jeg efterhaanden til de Beboere og Kammerater, som vilde forunde mig deres Søgning.

Det var en nøjsom og tarvelig Tid. Proprietærer og Præster havde hverken Fjedervogne eller lukkede Vogne, men kørte i de saakaldte Holstenske Vogne med Kurvefaddinger, og Bøndernes Stadsvogne vare saaledes indrettede, at de, naar Stadsen gik af dem, kunde bruges til Arbejdsvogne. Bønder gik til Hverdagsbrug i ufarvede Vadmelsklæder, og kun til Søndagsbrug havde de farvet

Vadmelstøj. Kvinderne klædte sig endnu 20 Aar senere i Nationaldragt, saa en Pige kunde bruge sin Bedstemoders Klæder. De lavede selv Tøjet til deres Klæder, baade Vadmel, Hvergarn og Lærred, vævede Tøjet, hvorfor der næsten i hver Gaard og ethvert Hus fandtes en Væv. Huse med klinede Vægge, Blyvinduer og Lergulv vare ganske almindelige. Levemaaden var naturligvis ogsaa simpel. Boghvedegrød og kogt Flæsk vare daglige Retter til Middagsmad om Sommeren og Kaal om Vinteren. Om Morgenen spistes Mælkebrød eller Mælkegrød og om Aftenen Kartofler eller Grød. Kaffe eller The fik man aldrig, lige saa lidt som Brændevin.

Sommetider kunde 4 af os slaa os sammen en Søndag Eftermiddag om at købe et Par Lod Kaffebønner og lidt Sukker. Vi fik da en af vore Værtinder til at lave Kaffen, imod at hun fik sin Del deraf.

Naar vi ved en eller anden højtidelig Lejlighed rigtig vilde slaa Gækken løs, købte vi en Pægl Brændevin og 1 Pægl Mjød, som blandet sammen kaldtes for Polak. 2 Gange om Ugen kom Post til Grenaa, og Seminaristerne skiftedes til efter Tour at afhente Brevene til Lærerne og dem selv. Den gode Lejlighed benyttede Lærernes Familier til at faa Pakker, Æg, Frugt, Fløde og meget andet besorget til og fra Byen, hvorfor man i Grenaa sagde: »Der kommer Præstens Pakæsler fra Lyngby.« Reglementet foreskrev, at Seminaristerne ikke maatte forsmaa Bøndernes tarvelige Levevis, og at de skulde anvises til Have- og Markarbejde, for siden at kunne vejlede Befolkningen deri; men denne Bestemmelse foranledigede et sandt Hoveriarbejde. Tilsigelserne skete ved den øverste : Klassen, der skulde være en Slags Opsynsmand, og foregik efter Tour. Paa denne Maade fik Lærerne ved en billig Arbejdskraft i en Hast Kornet høstet, Høet slaaet og begge Dele hjemført, samt Kartoflerne opsamlede med Mere-

Man fik en gavnlig legemlig Bevægelse; men at det just ikke var til Gavn for Undervisningen er en Selvfølge.

Trods alt dette var dog Opholdet her den lykkeligste Tid af mit Liv, da Samlivet med saa mange ligealdrende og for Størstedelen begavede Mennesker var en daglig Kilde til Fornøjelser, og i den Alder plages man ikke af Bekymringer for Fremtiden.

Alligevel skulde Sorgen ikke udeblive. I det andet Aar af mit Ophold her fik jeg en hæftig Nervefeber efter Juul. Jeg havde formodentlig paadraget mig den paa en Rejse i Snevejrhøj til Aarhus, thi Vejret var usædvanlig strengt, mine Klæder for tynde, og Støvlerne langt fra tætte. Jeg led i denne Sygdom meget af Diarhoe, Hovedpine og Søvnløshed. Mit Hoved var følelsesløs, og Haaret faldt helt af. Naar nogen talede til mig, var det som om Lyden kom fra et andet Sted langt borte. Sygdommen varede i 6 Uger, og man tvivlede om, at jeg kunde gennemgaa den. Endelig begyndte jeg dog at blive bedre, men jeg havde tabt Hukommelsen, saa jeg ikke mindedes Noget af det, jeg hidtil havde lært, men da de legemlige Kræfter vendte tilbage, kom Hukommelsen ogsaa. Imidlertid var der jo, blevet et stort Hul hos mig i Undervisningen, som skulde udfyldes, medens Mere skulde læres. Endel maatte blive i 3 Aar for at gjøre sig færdige, men dette var af Mangel paa Penge umuligt for mig. Det blev dog Gudskelov bedre, end det saa ud til, og i Efteraaret 1826 blev jeg dimitteret med bedste Karakter. — Saaledes var da et godt Resultat, næsten imod al Udsigt, naaet; men dermed var da ogsaa det muntre Samliv med mange Venner tilende. Vi spredtes som Avner for Vinden til alle Sider og mange af dem saa jeg ikke siden eller vidste, hvor de landede. En halv Snes af dem er jeg efterhaanden truffen sammen med, og 2 kom jeg i nøjere Forbindelse med, fordi vi kom til at bo i Nærheden af

hverandre. Nu er de alle, saavidt jeg ved, vandrede bort til et bedre Land. En af dem, som jeg i Lyngbye kom i nærmest Forbindelse med, var naturligvis min Medlogerende Jens Peter Petersen, en Degnesøn fra Tirstrup. Han fik kun Middagsmad og levede iøvrigt af tør Kost, som han fik fra Hjemmet. Derfor gik han for det meste hjem hver Lørdag Aften for at hente Fødevarer. Fra Lyngbye forbi Høegholm til Tirstrup var der kun $\frac{3}{4}$ Mil, og jeg gjorde ham derfor ofte Følgeskab. Han havde allerede faaet sig en Kjæreste, Grete Fischer, som tjente paa Høegholm, hvilken han naturligvis hvergang besøgte, ligesom hun om Søndagen ofte kom til Tirstrup. Hun havde en Søster, Nicoline, som var hjemme hos Forældrene, der boede ved Rugaard, og som, da Vejen ikke var lang, ofte kom i Besøg til Søsteren og til Degnen i Tirstrup. Herved kom jeg til at stifte Bekjendtskab med hende, og Bekjendtskabet blev tilsidst tii Forlovelse.

Efter at være dimitteret fik jeg en Huslærerplads i Haugmøllen imellem Rugaard og Ebeltoft. Her fik jeg det godt hos en dannet, men jævn Familie, og havde kun 3 Børn at undervise, men jeg forblev der kun 1 Aar. Madam Skibye havde ikke glemt mig og rakte mig atter en hjælpende Haand. Hun havde en Broder, som var Præst i Beder. Ham havde hun talt med og formaaet til at anbefale mig til Baron Guldencrone paa Wilhelmsborg, der havde Kaldsret til et Kirkesanger- og Skolelærerembede i Beder Sogn, idet Degnen var død fra Kone og 9 ufor sørgede Børn. Man vilde gerne komme den ulykkelige Familie til Hjælp og derfor have En, der vilde gaa ind paa det Vilkaar, at Enken maatte forblive 2 Aar i Skolen og beholde det meste af Indtægterne. Dersom jeg vilde gaa ind herpaa, skulde jeg i de 2 Aar have Kost og Bolig, samt det Offer, der kunde falde i Kirken, og ansloges til 50 Rbd i det mindste.

Paa den Tid, da en Lehnsbaron og Godsejer var en ganske anden Størrelse end nuomstunder, kunde en saadan Handel om Embeder vel i Smug finde Sted; men det maatte være et ganske ungt Menneske, som kunde ventes at ville gaa ind derpaa. Jeg tog imidlertid med Glæde mod Tilbudet; thi 50 Rdb. var mere end 34, og saa var jeg jo Embedet vis om 2 Aar. Det kan gerne være, at man saa smaat tænkte paa, at Enken, som ikke var ret gammel og ikke saae ilde ud, kunde gøre en Erobring og forblive for bestandig. Men da jeg ikke gjorde nogen Hemmelighed af, at jeg vidste, hvor min tilkommende Herskerinde var, saa opsøgte hun sig en anden Bopæl, og efter $\frac{3}{4}$ Aars Forløb drog hun bort, imod at jeg skulde betale et vist Vederlag for den Del af Embedets Indtægter, hun derved gav Slip paa. Den 12. Juli 1828 førte jeg da min Forlovede ind i vort eget Hjem. Derved fik min Ungdomstid, der havde været saa rig paa Omskiftelser og saa fattig paa Kærlighed, en langt bedre Afslutning, end det saa ud til. Fremtiden laa nu for mig i en bestemt Form, og blev Vejen i mange Aar trang nok, saa stod jeg dog ikke længere ene, og ved Kærlighed og Nøjsomhed blev Byrderne lettere at bære nu, da vi vare 2 om det.

Indholdsfortegnelse

Hvem Forsker Hvad.....	s. 2
Generalforsamling.....	s. 3
Salgsannoncer.....	s. 3
Livsforløbsinterview. Ved Nynne Helge.....	s. 4
Hvad en efterråespløjning kan frembringe. Ved Carsten Rud Nielsen.....	s. 13
En gammel Lærers Optegnelser. 3. del.....	s. 16

Indhæftet midt i bladet findes program og tilmeldingsblanket
til forårsudflugten den 20. maj.

Se Harriet spiser af Sukkaten,
Mens Onkel skriver til Magistraten.

TRYK. PE-OFFSET & REKLAME - 05 22 56 22